

Appropriateness of Urban Public Spaces for Veterans and Handicaps; Case Study of Lorestan Province

ARTICLE INFO

Article Type

Descriptive Study

Authors

Sobhani N.* MSc,
Beyranvandzadeh M.¹ MSc,
Radmanesh M.² MSc,
Oshnavai A.³ MSc

How to cite this article

Sobhani N, Beyranvandzadeh M, Radmanesh M, Oshnavai A. Appropriateness of Urban Public Spaces for Veterans and handicaps; Case Study of Lorestan Province. *Iranian Journal of Isaar Studies*. 2020;1(1):35-40.

*Geography & Urban Planning Department, Human Sciences Faculty, Science & Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

¹Geography & Urban Planning Department, Earth Sciences Faculty, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

²Geography & Urban Planning Department, Human Geography Sciences Faculty, Kharazmi University, Tehran, Iran

³Geography & Urban Planning Department, Human Geography Sciences Faculty, Tehran University, Tehran, Iran

Correspondence

Address:: Human Sciences Faculty, Science & Research Branch, Islamic Azad University, End of Sattari Highway, Tehran, Iran

Phone: -

Fax: -

n.sobhani65@gmail.com

Article History

Received: August 31, 2016

Accepted: November 30, 2016

ePublished: February 24, 2020

ABSTRACT

Aims Belonged to all the citizens, the urban environment is not restricted to the physical aspects, and actually becomes worthy by the human presence and activities. The aim of the study was to investigate the adaptation of public urban environment for the veterans and disabled persons in Lorestan Province.

Instrument & Methods In the analytic-descriptive study, 384 veterans and disabled persons were studied in Khorramabad, Borujerd, and Koohdasht in Lorestan Province in 2014. The subjects were selected via available method. Data was collected by a researcher-made questionnaire and by VIKOR technique to investigate the adaptation parameters of the public urban environment. Data was analyzed by SPSS 21 software using Pearson correlation coefficient test.

Findings Noticing the adaptation parameters, the Lorestan Welfare Bureau Building in Khorramabad, the Welfare Bureau Building in Borujerd, and the Education Department Building in Koohdasht were in good conditions. The adaptation of the urban public environment based on the VIKOR index and the viewpoints of the veterans and disabled persons were significantly and positively correlated in the following aspects: the accessibility and commute problems of the spaces; lack of safety and comfort in the spaces; lack of veterans and disabled persons' participation in different urban activities; the implementation of the regulations concerning the adaptation of the public urban spaces for the veterans and disabled persons; and the accessibility and adaptation of the space facilities.

Conclusion Noticing the accessibility and availability, the public urban environment in Lorestan Province is moderately adapted for the veterans and disabled persons.

Keywords Adaptation; Public Urban Spaces; Lorestan

CITATION LINKS

- [1] The impact of urban open spaces on the quality of spending leisure time of citizens
- [2] QUrban public spaces, review and quality assessment
- [3] Recognition of theoretical approaches to urban public spaces
- [4] The urban streets compliance with the requirements of the disabled and veterans (case study city Shirvan)
- [5] Review and assess the situation based on existing standard of city parks for the disabled and veterans access
- [6] Analyzing urban public spaces for the disabled and low motor capacity case study: Second field Square (Tehran)
- [7] World report on disability
- [8] Assistive devices and technologies
- [9] Check the status of people with disabilities access to facilities and public spaces of Universities in Tehran
- [10] Guidelines for planning a barrier-free environment: A practical manual to improve physical accessibility in Afghanistan
- [11] A study of Chaharbagh avenue as a case study to improve access for war-invalids and physical disabled people
- [12] Convention on the Rights of Persons with Disabilities
- [13] Challenges to implementing appropriate urban spaces (case study: Pedestrian path Vali-e Asr Ave)
- [14] Structural pathology of Tehran urban management with an emphasis on good urban spaces for the disabled
- [15] Evaluating urban traffic and the needs of veterans, using TOPSIS Decision Making Model (case study: Shiraz)
- [16] An examination of planning for persons with disabilities in mid-size Canadian municipalities
- [17] Willing to engaged in personal relationships with persons with disabilities
- [18] Creating a more accessible and equitable environment
- [19] Integrating urban design: Meeting the needs of people
- [20] Barrier-Free Access for the Disabled in Ukraine: Public Policy Analysis
- [21] Improving accessibility for people with disabilities in urban areas
- [22] The excellent city park system: What makes it great and how to get there
- [23] Functional disability, disability transitions, and depressive symptoms in late life
- [24] Qualitative and quantitative study of urban spaces in Tehran from a user perspective for persons with disabilities (case study: Laleh Park)
- [25] Access to urban services for people using a wheelchair in sari

مناسب‌سازی فضاهای عمومی شهری برای جانبازان و معلولان؛ مطالعه موردی استان لرستان

نوبخت سبحانی* MSc

گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده علوم انسانی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

مریم بیرانوندزاده MSc

گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

معصومه رادمش MSc

گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده علوم جغرافیای انسانی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

امیر اشنوی MSc

گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده علوم جغرافیای انسانی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

چکیده

اهداف: فضاهای شهری، مکان‌های هستند که به عموم شهروندان تعلق داشته، منحصر به جنبه کالبدی و فیزیکی نبوده و در حقیقت با حضور انسان و فعالیت وی معنا می‌یابند. هدف از انجام این پژوهش بررسی وضعیت مناسب‌سازی فضاهای عمومی شهری در استان لرستان برای استفاده جانبازان و معلولان بود. **ابزار و روش‌ها:** این مطالعه توصیفی-تحلیلی در سال ۱۳۹۳ در استان لرستان (خرم‌آباد، بروجرد و کوهدشت) انجام شد و ۳۸۴ نفر از جانبازان و معلولان استان به صورت در دسترس وارد مطالعه شدند. برای گردآوری داده‌های نظرسنجی از پرسش‌نامه محقق‌ساخته و برای بررسی مولفه‌های مناسب‌سازی در فضاهای عمومی شهری از تکنیک ویکور بهره گرفته شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 21 و آزمون‌های همبستگی پیرسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: از لحاظ شاخص‌های مناسب‌سازی، اداره کل بهزیستی استان لرستان در خرم‌آباد، اداره بهزیستی بروجرد و اداره آموزش و پرورش کوهدشت در وضعیت مطلوبی قرار داشتند. بین تناسب فضاهای عمومی شهری براساس شاخص ویکور و نظر جانبازان و معلولان در مورد مشکلات دسترسی و رفت‌وآمد به فضاها، عدم احساس ایمنی و راحتی در فضاها، عدم مشارکت و درگیر شدن معلولان و جانبازان به فعالیت‌های متنوع شهری، اجرایی شدن آیین‌نامه‌های مربوط به طراحی فضاهای عمومی شهر برای معلولان و جانبازان و قابلیت دسترسی و مناسب بودن امکانات فضاها همبستگی معنی‌دار مثبت مشاهده شد. **نتیجه‌گیری:** فضاهای عمومی شهری استان لرستان از نظر قابلیت دسترسی و استفاده جانبازان و معلولان در وضعیت متوسطی قرار دارد.

کلیدواژه‌ها: مناسب‌سازی، فضای عمومی شهری، لرستان

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۰۵/۰۹

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۰۹/۰۹

*نویسنده مسئول: n.sobhani65@gmail.com

مقدمه

شهرها از فضاهای مختلفی تشکیل می‌شوند که هرکدام برای حمایت و تسهیل برخی از فعالیت‌های فردی و اجتماعی شکل می‌گیرند. با توجه به این‌که هر فعالیت به فضایی با ویژگی خاص یا قرارگاه رفتاری مناسب نیاز دارد، در صورت عدم وجود فضای مناسب، کیفیت بروز فعالیت‌ها دچار مشکل شده و در نهایت موجودیت شهر از جنبه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و هویتی با اختلال روبه‌رو می‌شود. از این‌رو، بررسی نیازهای انسانی و تامین و ارتقای کیفی فضاهای مورد نیاز فعالیت‌های مختلف شهروندان مساله‌ای مهم و قابل‌توجه برای طراحان و برنامه‌ریزان شهری است [1]. کیفیت عملکردی این فضاها نیز از ابزارهای سنجش قدرتمندی شهرها و توانایی آنها در ایجاد تفریح و سرگرمی، زیبایی‌های طبیعی و فضاهای باز برای شهروندان‌شان است [2]. فضاهای شهری، مکان‌های هستند که به عموم شهروندان تعلق

داشته، منحصر به جنبه کالبدی و فیزیکی نبوده و در حقیقت با حضور انسان و فعالیت وی معنا می‌یابند، به‌طوری‌که به‌عنوان مکان سوم که نقش اساسی در برقراری تعاملات اجتماعی ایفا می‌نمایند، مورد توجه جدی قرار گرفته و به کانون تمرکز دانش-حرفه طراحی شهر بدل گردیده‌اند [3]. در طراحی شهری باید حداقل خدمات و امکانات شهری به‌صورت یکسان در اختیار تمام اقشار (به‌ویژه جانبازان و معلولان) قرار گیرد و درعین‌حال، تنوع و امکان انتخاب متفاوت را برای گروه‌های مختلف جامعه فراهم سازد [4]. بنابراین، رشد و توسعه جوامع، ایجاد بسترهای فضایی کالبدی مناسب برای استفاده همه اقشار جامعه از خدمات و امکانات عمومی به‌منظور تحرک و جابه‌جایی بهتر انسان و دسترسی آسان‌تر در سطح شهر است. ناتوانان جسمی، معلولان و جانبازان، بخشی از افراد جامعه‌اند که همچون سایرین، نیازمند دسترسی و استفاده از امکانات و خدمات عمومی هستند. اما، وجود برخی موانع به‌خصوص در نحوه طراحی، معماری و شهرسازی، بسیاری از فضاهای شهری، به‌ویژه معابر عمومی، پارک‌ها و فضاهای سبز را فاقد شرایط لازم برای برآورده‌ساختن نیازهای دسترسی افراد معلول نموده است [5].

معلولیت به‌مثابه پدیده‌ای زیستی و اجتماعی، واقعیتی است که تمام جوامع، صرف‌نظر از میزان توسعه‌یافتگی، اعم از کشورهای صنعتی و غیرصنعتی با آن مواجه هستند. همچنین، با افزایش امید به زندگی در کشورهای پیشرفته و درحال‌توسعه، از جمله ایران، روبه‌روز برشمار جمعیت میان‌سال و کهن‌سال که گروه کم‌توان‌های حرکتی را تشکیل می‌دهند، افزوده می‌شود. گروه‌هایی که توجه به نیازهای زیستی آنان در فضاهای عمومی شهری می‌تواند امکان حرکت مستقل و فارغ از کمک دیگران را فراهم آورد و در نتیجه، بر پویایی زندگی این گروه‌های جمعیتی تأثیر زیادی بگذارد [6]. بر طبق گزارش منتشرشده از سازمان بهداشت جهانی، در سال ۲۰۱۱، ۱۵٪ از جمعیت جهان یعنی بیش از یک‌میلیارد نفر دارای ناتوانی بوده‌اند، درحالی‌که تعداد این گروه، در گزارش سال ۱۹۷۰، در حدود ۱۰٪ تخمین زده شده بود [7]. با این حال، تنها ۱۵-۵٪ افراد دارای ناتوانی در کشورهای درحال‌توسعه به وسایل کمکی دسترسی دارند [8]. حال آنکه اتخاذ تمهیداتی به‌منظور برخورداری و دراختیارگذاری خدمات این مراکز، خود دلیلی بر به‌رسمیت‌شناختن حقوق اجتماعی این افراد و رعایت اصل برابرسازی فرصت‌ها برای کلیه اقشار جامعه است [9]. امروزه امکان دسترسی به امکانات شهری برای همه اقشار جامعه یک ضرورت اساسی است و برای تحقق‌بخشیدن به آن تلاش‌هایی در سراسر جهان صورت می‌گیرد [10].

قوانین استاندارد سازمان ملل متحد برای افراد معلول مساله‌ای حقوق بشری به شمار رفته و با هدف تامین دسترسی به فضاهای عمومی و عبوری برای همه افراد، به‌ویژه ناتوانان حرکتی، وضع شده است. برای رسیدن به این مقصود، ابتدا باید تمامی موانعی که باعث اختلال حرکتی معلولان می‌شوند حذف شده و بعد از آن، به مناسب‌سازی فضاها برای قابل‌دسترس شدن پرداخته شود [11، 12]. مناسب‌سازی سازگار محیط شهری باید به‌گونه‌ای باشد که به نیازهای معلولان جسمی پاسخ داده شود [13] و همچنین افراد معلول قادر باشند آزادانه و بدون احساس خطر در محیط پیرامون خود فعالیت نموده و از تسهیلات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی و خدماتی با حفظ استقلال فردی لازم بهره‌مند شوند [14]. ارزیابی فضاهای عمومی با توجه به نیازهای معلولان و جانبازان و برنامه‌ریزی برای آن، یکی از ضروریات اساسی برای هر جامعه،

متناسب با تعداد اماکن عمومی تعدادی از این اماکن برای مطالعه انتخاب شدند (در مجموع ۷۸ مورد). تعداد نمونه لازم برای بررسی از میان ۳۰۳۸۷ جانباز و معلول استان نیز براساس فرمول کوکران ۳۸۴ نفر تعیین شد که به صورت در دسترس متناسب با جمعیت ۳ شهر انتخاب شده وارد مطالعه شدند.

برای گردآوری داده‌های نظرسنجی از پرسش‌نامه محقق‌ساخته دارای ۵۰ سؤال در ۵ بخش مشکلات دسترسی و رفت‌وآمد به فضاها (۱۰ سؤال)، عدم احساس ایمنی و راحتی در فضاها (۱۰ سؤال)، عدم مشارکت و درگیرشدن معلولان و جانبازان در فعالیت‌های متنوع شهری (۱۰ سؤال)، اجرایی‌نشدن آیین‌نامه‌های مربوط به طراحی فضاهای عمومی شهر برای معلولان و جانبازان (۱۰ سؤال)، قابلیت دسترسی و مناسب‌بودن امکانات فضاها (۱۰ سؤال) استفاده شد. رویی صوری پرسش‌نامه به تایید متخصصان حوزه پژوهش رسید و پایایی پرسش‌نامه با ضریب آلفای کرونباخ معادل ۰/۷۶ محاسبه شد. برای بررسی مولفه‌های مناسب‌سازی در فضاهای عمومی شهری از تکنیک ویکور بهره گرفته شد^[۶]. هر چه شاخص ویکور به صفر نزدیکتر باشد نشانه وضعیت بهتر و هر چه به یک نزدیکتر باشد نشانه وضعیت بدتر است. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 21 و آزمون‌های همبستگی پیرسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها

از لحاظ شاخص‌های مناسب‌سازی، اداره کل بهزیستی استان لرستان رتبه اول و پارک‌های شهیده شیرین پیمان و کیو مشترکاً رتبه آخر را در شهرستان خرم‌آباد کسب کردند. در بروجرد، اداره بهزیستی بروجرد رتبه نخست و پارک مسافر بروجرد رتبه آخر را داشتند. در شهرستان کوهدشت نیز اداره آموزش و پرورش کوهدشت رتبه اول و دفتر امام جمعه کوهدشت رتبه آخر را کسب کردند (جدول ۱).

بین تناسب فضاهای عمومی شهری براساس شاخص ویکور و نظر جانبازان و معلولان در مورد مشکلات دسترسی و رفت‌وآمد به فضاها ($r=0/483$; $p=0/001$)، عدم احساس ایمنی و راحتی در فضاها ($r=0/346$; $p=0/006$)، عدم مشارکت و درگیرشدن معلولان و جانبازان به فعالیت‌های متنوع شهری ($r=0/215$; $p=0/005$)، اجرایی‌شدن آیین‌نامه‌های مربوط به طراحی فضاهای عمومی شهر برای معلولان و جانبازان ($r=0/344$; $p=0/001$) و قابلیت دسترسی و مناسب‌بودن امکانات فضاها ($r=0/472$; $p=0/001$) همبستگی معنی‌دار مثبت مشاهده شد.

بحث

مشاهدات میدانی در محدوده شهرهای خرم‌آباد، بروجرد و کوهدشت، رابطه میان نامناسب‌بودن فضاها و مشکلات دسترسی را تایید کرد. معلولان با محدودیت‌های فیزیکی نه به خاطر معلول‌بودن، بلکه به دلیل معلول‌بودن شهر، از انجام فعالیت و خلایقیت، کار و زندگی در محیط‌های شهری عقب می‌مانند. معلولان به هنگام خارج‌شدن از منزل در مواقع اضطراری با مشکلات عدیده‌ای همچون کوچه‌های باریک، مشکلات و موانع موجود در شبکه دسترسی پیاده شهری، مشکلات موجود در شبکه حمل‌ونقل شهری، وجود پله، جوی‌های آب بدون در نظرگرفتن پل ارتباطی و غیره، روبه‌رو می‌شوند.

به‌ویژه ایران، است، چون بعد از جنگ با تعداد زیادی از جانبازان و معلولان مواجه شده است. همچنین مناسب‌سازی فضاهای شهری و بهبود قابلیت دسترسی و تحرک افراد دارای معلولیت در کاهش فقر بسیار مهم است. در همین راستا، همه افراد معلول در کشورهای درحال‌توسعه، از جمله ایران، از میزان بالای شیوع فقر و عدم دسترسی به فرصت‌های برابر اجتماعی و اقتصادی و بالطبع آن نامناسب‌بودن فضاهای شهری رنج می‌برند. تلاش برای کاهش فقر معلولان از طریق بهبود قابلیت دسترسی با تمرکز بر مناسب‌سازی فضاهای عمومی شهری، به‌ویژه ترافیک و حمل‌ونقل عمومی شهری، امکان‌پذیر می‌شود. بنابراین، نیازهای اساسی معلولان و جانبازان، از جمله تحرک، دسترسی به فضاهای شهری و نیازهای حسی و حرکتی، نباید در فضاهای شهری نادیده گرفته شوند^[۱۵]. براساس مطالعه *ساندرسون*^[۱۶] در کانادا، ابزارهای برنامه‌ریزی، راهکاری برای بهبود دسترسی مناسب معلولان به فضاهای شهری هستند تا معلولان بتوانند به‌درستی در مسایل جامعه مشارکت داشته باشند. *میگر* و همکاران^[۱۷] نشان داده‌اند که معلولان با درجه معلولیت ملایم که ارتباط با آنان بیشتر بوده، به‌طور معنی‌داری رفتار رضایت‌بخش‌تری داشته‌اند ولی معلولانی که کمتر با آنان رابطه برقرار شده، دچار اختلالات فیزیکی، افسردگی و ناراحتی‌های روحی هستند. از دیگر مطالعات در این زمینه می‌توان به *کنادسون*^[۱۸]، *بتس*^[۱۹]، *رومان‌یوتا*^[۲۰]، *وتتر* و دیگران^[۲۱]، *روجرز*^[۲۲]، *یانگ* و دیگران^[۲۳] اشاره کرد.

رفیعیان و *سیفایی*^[۲] عوامل اصلی موثر در ارزیابی کیفیت فضاهای عمومی شهری از نظر معلولان را دسترسی به فضاهای شهری، جامعیت یا در اجتماع‌بودن، سرزندگی و پویایی و ایمنی فضاهای شهری گزارش کرده‌اند. *بهم‌پور* و *سلاجقه*^[۲۴] با بررسی کمی و کیفی فضاهای شهری در تهران از دیدگاه کاربری برای معلولان در پارک لاله تهران به این نتیجه رسیده‌اند که پارک لاله از لحاظ دارا بودن شرایط لازم برای استفاده از معلولان در وضعیت متوسطی به سر می‌برد. در این راستا، دستورالعمل مناسب‌سازی ساختمان‌ها در سال ۱۳۷۹ از طرف هیات وزیران برای تمام ایران صادر شده است، ولی خیلی از ساختمان‌ها که حتی بعد از انتشار دستورالعمل و استانداردها ساخته شده‌اند، مناسب استفاده معلولانی که باید از صندلی چرخ‌دار استفاده کنند، نیست^[۲۵]. از آنجا که نداشتن رمپ مناسب، وجود مانع بین پیاده‌رو و سواره‌رو و عدم وجود پل، نامناسب‌بودن پل و غیره از جمله مشکلات رایج معلولان در استفاده از فضاهای عمومی شهرهای ایران است، این پژوهش سعی دارد تا به‌وسیله تکنیک‌های کمی به بررسی مناسب‌سازی فضاهای عمومی شهرهای استان لرستان (خرم‌آباد، بروجرد و کوهدشت) از نظر قابلیت استفاده توسط جانبازان و معلولان پرداخته و راهکارهای بهینه‌سازی را در راستای تامین عدالت فضایی از طریق توزیع عادلانه امکانات و تسهیلات مورد نیاز جامعه ارایه دهد. هدف از انجام این پژوهش بررسی وضعیت مناسب‌سازی فضاهای عمومی شهری در استان لرستان برای استفاده جانبازان و معلولان بود.

ابزار و روش‌ها

این مطالعه توصیفی-تحلیلی در سال ۱۳۹۳ در استان لرستان انجام شد. از میان ۹ شهرستان استان لرستان ۳ مورد (خرم‌آباد، بروجرد و کوهدشت) به صورت تصادفی انتخاب و در هر شهرستان

جدول (۱) مقایسه مولفه‌های مناسب‌سازی در فضاهای عمومی شهرستان‌های خرم‌آباد، بروجرد و کوهدشت براساس شاخص ویکور

نام فضای عمومی	شاخص ویکور	نام فضای عمومی	شاخص ویکور
پهزیستی بروجرد	۰	اداره ورزش و جوانان خرم‌آباد	۰/۳۰۴۹۹۸
آموزش و پرورش کوهدشت	۰	آموزش و پرورش بروجرد	۰/۳۰۸۵۳۶
اداره کل پهزیستی لرستان (خرم‌آباد)	۰/۱۶۹۵	راه و شهرسازی بروجرد	۰/۳۱۸۸۴۲
بیمارستان کوثر بروجرد	۰/۰۲۱۴۳۵	بازار بزرگ نیلوفر بروجرد	۰/۳۲۰۹۶۶
بیمارستان تأمین اجتماعی خرم‌آباد	۰/۰۲۳۰۲۷۶	دانشگاه لرستان (خرم‌آباد)	۰/۳۲۳۲۵
بیمارستان شهید رحیمی خرم‌آباد	۰/۰۲۹۷۱۸	شبکه بهداشت و درمان بروجرد	۰/۳۲۶۶۱۳
دفتر امام جمعه خرم‌آباد	۰/۰۳۰۳۷۷	مسجد امام هادی فاز ۱ کیو خرم‌آباد	۰/۳۲۸۲۸۱
بیمارستان امام خمینی بروجرد	۰/۰۳۰۴۴۶	میراث فرهنگی بروجرد	۰/۳۳۲۰۱
شهرداری خرم‌آباد	۰/۰۳۴۳۲۱۹	بانک تجارت میدان بهشتی بروجرد	۰/۳۳۵۸۳۱
اداره کل آموزش و پرورش (خرم‌آباد)	۰/۰۴۰۳۷۶	کمپته امداد (خرم‌آباد)	۰/۳۴۲۶۴۵
بانک مسکن چهارراه بانک خرم‌آباد	۰/۰۸۲۲۴۳	شهرداری کوهدشت	۰/۳۴۷۵۸۷
بانک ملی مرکزی بروجرد	۰/۰۸۶۶۶۵	شورای شهر مطهری خرم‌آباد	۰/۳۵۵۳۳۱
پارک معلم خرم‌آباد	۰/۰۹۸۶۶۳۴	پاساژ مرکزی چهارراه بانک خرم‌آباد	۰/۳۶۳۴۱
بیمارستان شهید مدنی خرم‌آباد	۰/۱۱۱۹۳۲	هتل عطر خرم‌آباد	۰/۴۰۴۳۲۸
بیمارستان عسلیمان خرم‌آباد	۰/۱۱۶۲۷۷	بانک تجارت میدان کیو خرم‌آباد	۰/۴۲۴۹۱
اداره ورزش و جوانان بروجرد	۰/۱۲۴۶۷۶	شرکت برق کوهدشت	۰/۴۳۲۴۹۳
دانشگاه آزاد بروجرد	۰/۱۴۷۱۸۹	پارک کنار شهرداری مرحوم دلجانی کوهدشت	۰/۴۴۶۰۳
راه و شهرسازی ۶- متری خرم‌آباد	۰/۱۵۳۴۰۷	هلال احمر بروجرد	۰/۶۳۲۹۲۳
کمپته امداد بروجرد	۰/۱۶۰۳۵۷	راه و شهرسازی کوهدشت	۰/۷۵۴۴۲۳
مصلى الغدير خرم‌آباد	۰/۱۶۲۰۴۸	مسجد صاحب‌الزمان کوهدشت	۰/۷۶۰۷۹۴
بانک سپه چهارراه بانک خرم‌آباد	۰/۲۳۷۵۸	حرم امامزاده زیدین علی کوهدشت	۰/۷۷۲۵۷
میراث فرهنگی خرم‌آباد	۰/۲۳۷۹۰۱	فرمانداری کوهدشت	۰/۷۷۴۲۱۲
بیمارستان عشایر خرم‌آباد	۰/۲۴۶۶۹۲	اداره تعاون/کار و رفاه اجتماعی کوهدشت	۰/۷۸۰۶۰۹
بانک ملی - چهارراه بانک خرم‌آباد	۰/۲۵۰۰۲۱	بنیاد شهید کوهدشت	۰/۷۹۰۲۰۱
دانشگاه آزاد/ملی کوهدشت	۰/۲۵۴۳۶۶	دانشگاه پیام نور کوهدشت	۰/۸۱۷۸۱۹
بانک رفاه شهدای شرقی خرم‌آباد	۰/۲۵۴۷۶۳	ترمینال بروجرد (خرم‌آباد)	۰/۸۳۹۵۳۸
هلال احمر لرستان (خرم‌آباد)	۰/۲۵۵۳۷۶	پهزیستی کوهدشت	۰/۸۴۳۴۲۳
مصلاي بروجرد	۰/۲۵۸۱۸۷	هلال احمر کوهدشت	۰/۸۶۷۴۱۸
دانشگاه آزاد علوم پزشکی بروجرد	۰/۲۷۵۷۱۲	کمپته امداد کوهدشت	۰/۹۴۳۶۱۵
دانشگاه آزاد خرم‌آباد	۰/۲۷۹۲۲	بیمارستان امام خمینی کوهدشت	۰/۹۶۷۸۵۴
حرم امامزاده زیدین علی خرم‌آباد	۰/۲۸۱۱۲۳	پارک شریعتی خرم‌آباد	۰/۹۸۰۷۵۶
شهرداری بروجرد	۰/۲۸۶۶۶۶	ایستگاه اتوبوس میدان کیو خرم‌آباد	۰/۹۸۱۷۰۶
اداره کل راه و شهرسازی گلدشت (خرم‌آباد)	۰/۲۸۶۸۲۶	پارک بهار بروجرد	۰/۹۹۴۶۱۳
تپه چغا بروجرد	۰/۲۸۸۳۵۲	پارک باغ بهشت خضر خرم‌آباد	۰/۹۹۶۶۱۰۵
هتل رنگین‌کمان خرم‌آباد	۰/۲۸۹۶۷۸	ایستگاه اتوبوس چهارراه بانک خرم‌آباد	۰/۹۹۶۶۱۰۵
معاونت عمرانی استانداری (خرم‌آباد)	۰/۲۹۲۵۵۵	پارک کیو خرم‌آباد	۱
حج و زیارت (خرم‌آباد)	۰/۲۹۴۶۷۷	پارک شهیده شیرین پیمان خرم‌آباد	۱
هتل سالیز میدان امام خرم‌آباد	۰/۲۹۸۵۴۱	پارک مسافر بروجرد	۱
بانک رفاه شعبه آیت... کاشانی بروجرد	۰/۳۰۴۰۵۹	دفتر امام جمعه کوهدشت	۱

توجه می‌شود. مقوله مناسب‌سازی در فضاهای شهری مورد مطالعه، ارتباط تنگاتنگی با میزان مناسب‌بودن و قابل‌دسترس بودن فضاهای مورد مطالعه، بهبود سیستم حمل‌ونقل شهری، احساس ایمنی و راحتی و آیین‌نامه‌های مربوط به طراحی فضاهای عمومی شهری برای معلولان و جانبازان دارد [7, 23].

مطالعات نشان می‌دهند که تا اجرای کامل و دقیق ضوابط و استانداردها، به انجام فعالیت، برنامه‌ریزی، مطالعه، کنترل و بازرسی بیشتری نیاز است [18]. قاعدتاً مطالعه در سطح وسیع‌تر می‌تواند مشکلات و نواقص کار را بیشتر مشخص سازد. در بررسی و ارزیابی‌هایی که به‌منظور بررسی میزان تحقق ضوابط معلولان یا هر مطالعه‌ای از این نوع انجام خواهد شد، نکته حایز اهمیت آن است که صرف آرایه تعداد یا حجم پروژه‌های به اجرا درآمده نمی‌تواند بیانگر تحقق ضوابط باشد، چراکه در مطالعه حاضر و در جریان مطالعه و کسب نظرات کارشناسان مناطق دیده شد که تنها خیابان یا معبری به‌طور نمونه و پایلوت مورد بازسازی قرار می‌گیرد و کلیه ضوابط و استانداردها به‌طور دقیق به اجرا در نمی‌آیند یا در طول زمان در اثر اجرای سایر فعالیت‌های عمرانی تغییر می‌یابند. البته

مطالعات نشان می‌دهند که نامناسب‌بودن فضاهای شهری منجر به عدم مشارکت و درگیر نشدن معلولان و جانبازان در فعالیت‌های شهری می‌شود و به دنبال آن، گوشه‌نشینی، انزوا و افسردگی معلولان را در پی دارد؛ در واقع هر چه فضاهای شهری نامناسب‌تر می‌گردند، به همان میزان مشکلات متعدد معلولان و جانبازان به میزان قابل‌توجهی افزایش می‌یابد [13, 18, 25].

امروزه برای دستیابی به شهرهای زنده و پویا، رویکردها باید به سمت "شهرهای انسان‌محور" باشد؛ شهرهایی که در آن اولویت حرکت با پیاده و دوچرخه و وسایل نقلیه عمومی باشد، نه وسایل تردد شخصی. البته حل مشکلات موجود صرفاً در قالب یک برنامه راهبردی که دارای گام‌های معینی باشد، قابل انجام است. امروزه در سطح دنیا پیگیری چنین اموری در قالب برنامه‌هایی چون "شهر بدون مانع" صورت می‌پذیرد. در این برنامه و برنامه‌های مشابه، در ابتدا یک توافق عمومی برای حل مشکلات فراهم می‌شود و پس از تعیین پیش‌نیازهای لازم برای انجام یک اقدام فراگیر، ضوابطی آرایه می‌شود که دارای تحقق‌پذیری مکفی هستند. این در حالی است که در ایران، تنها به گام نهایی که همان آرایه ضوابط است

- motor capacity case study: Second field Square (Tehran). Geography. 2014;12(41):83-105. [Persian]
- 7- World Health Organization. World report on disability [Internet]. Geneva: World Health Organization. [Published 2016, 16 August; Cited 2016, 22 December]. Available from: http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report/en/.
- 8- World Health Organization. Assistive devices and technologies [Internet]. Geneva: World Health Organization. [Published 2016, 20 May; Cited 2016, 2 September]. Available from: <http://www.who.int/disabilities/technology/en/>.
- 9- Bajlan S. Check the status of people with disabilities access to facilities and public spaces of Universities in Tehran. Tehran: Iran University of Medical Sciences; 2008. [Persian]
- 10- Ferneeuw S. Guidelines for planning a barrier-free environment: A practical manual to improve physical accessibility in Afghanistan [Internet]. Ney York: International online resource centre on disability and inclusion. [Published 2005, 21 July; Cited 2016, 28 February]. Available from: <http://www.asksources.info/es/node/66326>.
- 11- Majidi FS, Teymori S. A study of Chaharbagh avenue as a case study to improve access for war-invalids and physical disabled people. Iran J War Public Health. 2011;3(3):36-44. [Persian]
- 12- United Nations [Internet]. Convention on the Rights of Persons with Disabilities [Cited 2006, 13 December]. Available from: <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>
- 13- Ali Akbari E, Modaber SJ. Challenges to implementing appropriate urban spaces (case study: Pedestrian path Vali-e Asr Ave). Urban Manag Stud. 2011;3(7):15-28. [Persian]
- 14- Kamanrodi Kajori M, Structural pathology of Tehran urban management with an emphasis on good urban spaces for the disabled. Urban Manag. 2009;8(25):99-114. [Persian]
- 15- Bazi Kh, Kiyani A, Afrasiyabi Rad MS. Evaluating urban traffic and the needs of veterans, using TOPSIS Decision Making Model (case study: Shiraz). Res Urban Plan. 2010;1(3):103-30. [Persian]
- 16- Sanderson M. An examination of planning for persons with disabilities in mid-size Canadian municipalities [Dissertation]. Canada: University of Waterloo; 2007.
- 17- Miller E, Chen R, Noreen M, Karnes, P. Willing to engaged in personal relationships with persons with disabilities. Rehabil Couns Bull. 2009;52(4):251-68.
- 18- Knudson P. Creating a more accessible and equitable environment [Internet]. Australia: Southern Hills Therapy Services. [Published 1999, 21 August; Cited 2016, 10 May].
- 19- Yeates M. Integrating urban design: Meeting the needs of people [Conference Paper]. Presented at the International VeloCity '99 Conference. Graz, Austria & Maribor, Slovenia; April 1999.
- 20- Romanyuta SO. Barrier-Free Access for the Disabled in Ukraine: Public Policy Analysis. Available from: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/NISPAcee/UNPAN004658.pdf>.
- 21- Venter CJ, Bogopane HI, Camba J, Venkatesh A, Rickert TE, Mulikita N, et al. Improving accessibility for people with disabilities in urban areas [Conference

شرایط جغرافیایی متفاوت یک منطقه دیگر و گاهاً امکان اجرای یک ضابطه را در برخی مناطق میسر نمی‌سازد. به‌عنوان مثال، در برخی مناطق مرکزی شهر، کوچه‌ها بسیار باریک و کم‌عرض هستند. لذا ضروری است تا مسئولان، ضوابط را با توجه به شرایط متفاوت هر منطقه مورد بازنگری قرار دهند.

ساختار مدیریت توسعه شهری فضاهای شهری مورد مطالعه، در چند دهه اخیر به شکل‌گیری مدیریت یکپارچه محلی منتهی نشده و نارسایی‌های سطوح برنامه‌ریزی راهبردی و اجرایی ناشی از آن، موجب شده که برنامه‌ریزی محلی در فضاهای شهری مورد مطالعه بیشتر به‌صورت بخشی و کوتاه‌مدت انجام پذیرد. به همین دلیل، برنامه‌ریزی‌ها و امور اجرایی مدیریت شهری از جمله برنامه‌ریزی و مناسب‌سازی فضاهای شهری برای معلولان به سهولت و مطلوب محقق نمی‌گردد و مدیریت شهری در شهرهای مورد مطالعه، از یک برنامه اجرایی میان‌مدت و کوتاه‌مدت و منسجم و پایدار از یکسو و سازوکار کارآمد نظارتی، کنترل، پایش و ارزیابی عملکرد نیز از دیگر سو برخوردار نیستند. برای بهبود ساختاری مدیریت مناسب‌سازی فضاهای شهری برای جانبازان و معلولان، اصلاح ساختارهای مدیریتی- اجرایی، تامین اعتبارات کافی، آموزش شهروندان و فرهنگ‌سازی، وضع قوانین متناسب، رفع موانع معماری و شهرسازی و فراهم‌سازی زیرساخت‌های شهر الکترونیک پیشنهاد می‌شود.

نتیجه‌گیری

فضاهای عمومی شهری استان لرستان از نظر قابلیت دسترسی و استفاده جانبازان و معلولان در وضعیت متوسطی قرار دارد و لزوم اجرای دقیق آیین‌نامه‌های مربوطه احساس می‌شود.

تشکر و قدردانی: موردی توسط نویسندگان بیان نشده است.

تابیدیه‌های اخلاقی: موردی توسط نویسندگان بیان نشده است.

تعارض منافع: موردی توسط نویسندگان بیان نشده است.

سهم نویسندگان: نویخت سبحانی (نویسنده اول) روش‌شناسی (۲۵٪)؛ مریم بیرانوندزاده (نویسنده دوم) نگارنده مقدمه (۲۵٪)؛ معصومه رادمنش (نویسنده سوم) نگارنده بحث (۲۵٪)؛ امیر اشناوی (نویسنده چهارم) تحلیل‌گر آماری (۲۵٪)

منابع مالی/حمایت‌ها: موردی توسط نویسندگان بیان نشده است.

منابع

- 1- Falahat MS, Kalami M. The impact of urban open spaces on the quality of spending leisure time of citizens. J Urban Manag. 2008;6(22):85-98. [Persian]
- 2- Rafiyain M, Taghvayi AA, Khademi M, Alipour R. Urban public spaces, review and quality assessment. Iran Soc Archit Urban Plann. 2012;2(2):35-43. [Persian]
- 3- Kashanijou Kh. Recognition of theoretical approaches to urban public spaces. Hoviya-e-Shahr. 2010;4(6):95-106. [Persian]
- 4- Safdarzadeh Z. The urban streets compliance with the requirements of the disabled and veterans (case study city Shirvan). Geogr J Chashmandaz-E-Zagros. 2013;5(15):35-64. [Persian]
- 5- Taghvaei M, Moradi Gh, Safarabadi A. Review and assess the situation based on existing standard of city parks for the disabled and veterans access. Geogr Environ Plan. 2010;21(2):47-64. [Persian]
- 6- Sarvar R, Mohammadi Hamidi S, Valikhani A. Analyzing urban public spaces for the disabled and low

24- Bahmanpour H, Salajeghe B. Qualitative and quantitative study of urban spaces in Tehran from a user perspective for persons with disabilities (case study: Laleh Park). *Urban Manag.* 2008;6(21):7-18. [Persian]

25- Golestanibakht M, Rabiyyi Kh, Mojtahedzade M, Kosariyan M. Access to urban services for people using a wheelchair in sari. *J Soc Welfare.* 2011;11(43):257-70. [Persian]

Paper]. Presented at 10th International CODATU Conference; 2002. pp. 21-5.

22- Harnik P. The excellent city park system: What makes it great and how to get there. San Francisco: The Trust for Public Land; 2003.

23- Yang Y, George LK. Functional disability, disability transitions, and depressive symptoms in late life. *J Aging Health.* 2005;17(3):263-92.